

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

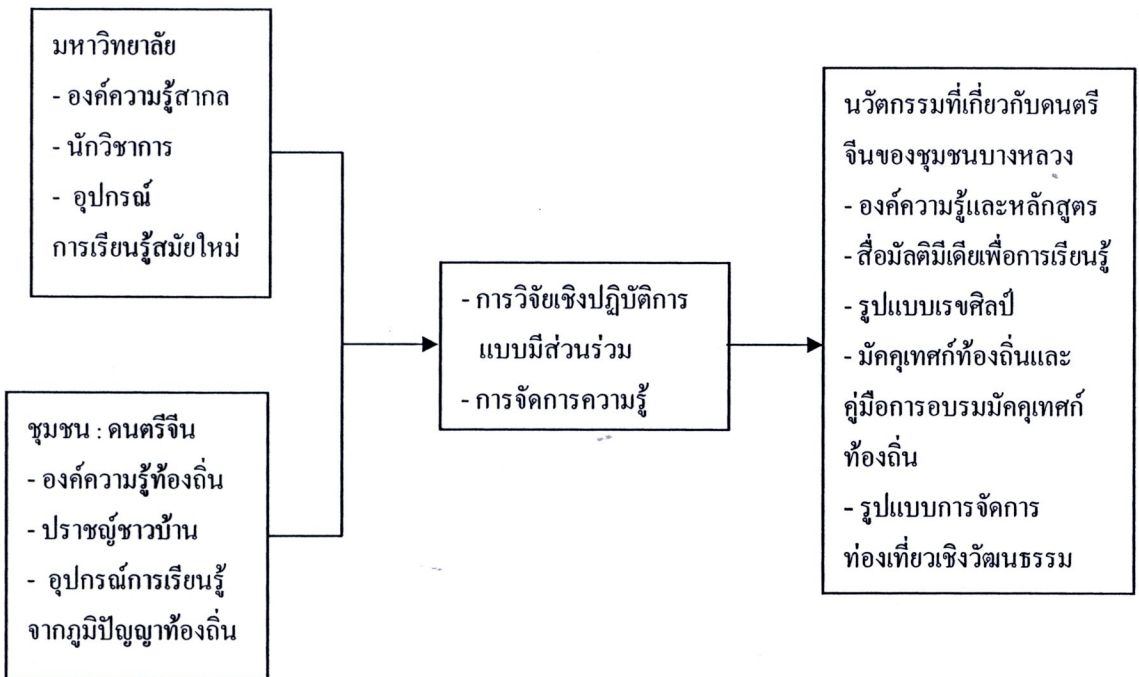
จากข้อกำหนดกรอบการวิจัยปีงบประมาณ 2553 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กลุ่มเรื่องที่ 1 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในแผนงานวิจัยการอนุรักษ์ฟื้นฟู และต่อยอด ภูมิปัญญาเพื่อใช้ประโยชน์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัย พื้นที่ ภาคตะวันตก พ.ศ. 2553-2557 ของเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง ในยุทธศาสตร์ที่ 4 คือการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในหลายรูปแบบ เช่น การเสริมสร้างรูปแบบ อุตสาหกรรมบริการ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน เน้นเอกลักษณ์เชิงวัฒนธรรม ควบคู่กับการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นการถ่ายทอดเผยแพร่ องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีฐานราก เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาตามความ ต้องการที่แท้จริงของชุมชน

จากความสอดคล้องดังกล่าวคณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จึงได้ร่วมกันศึกษา บริบทชุมชนที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น และที่สำคัญชุมชนต้องมีความพร้อมที่จะเป็นนักวิจัยร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางปัญญา สามารถ พัฒนาโจทย์วิจัยที่เป็นความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เริ่ม ดำเนินการร่วมกับชุมชน และพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2552 เป็นต้นมา พบว่า ชุมชนบางหลวงมีเอกลักษณ์ของภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่โดดเด่น คือ คนตรีจีน และขณะนี้กำลังมีปัญหาที่สำคัญ 2 ข้อ ได้แก่ 1) การขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ และ 2) ภูมิปัญญาที่มีกำลังจะสูญหายไปเพราะขาดการสืบทอด เนื่องจากเกิดช่องว่างระหว่างองค์ความรู้ท้องถิ่น (คนรุ่นเก่า) กับองค์ความรู้สากล (คนรุ่นใหม่) เช่น การใช้โน้ตภาษาจีนโบราณ ทำให้เข้าใจยาก ถ้าสามารถนำไปเทียบเคียงกับโน้ตสากลได้จะทำให้ เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นต้น ดังนั้นทางโรงเรียนจีนเจียนหัว วงคนตรีจีน “รวมมิตรบางหลวง” และ เทศบาลตำบลบางหลวง จึงต้องการทำงานวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมคนตรีจีน ชุมชนบางหลวงเชิงบูรณาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษา การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ทำให้เป็นที่รู้จักและชื่นชมของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงในด้านต่อไปนี้
 - 2.1 องค์ความรู้และหลักสูตรดนตรีจีนชุมชนบางหลวงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นสากล
 - 2.2 สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง
 - 2.3 มัคคุเทศก์ท้องถิ่น คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และรูปแบบเรขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง ในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม
 - 2.4 รูปแบบและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง

1.3 กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงเชิงบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการจัดการความรู้ ผู้ร่วมกระบวนการวิจัยประกอบด้วย 1) นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ จ. นครปฐม ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 2) นักวิจัยจากชุมชนบางหลวง ได้แก่ ปราชญ์ท้องถิ่นด้านดนตรีจีน นักดนตรีจีนวง “รวมมิตรบางหลวง”

สมาชิชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย-จีน ค. บางหลวง สมาชิกสภาเทศบาล ค. บางหลวง ครู-นักเรียน
โรงเรียนจีนเจียนหัว ระดับช่วงชั้นที่ 3 เยาวชนในชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า และนักท่องเที่ยว
ที่มาเยือน ทำการศึกษาในพื้นที่ชุมชนบางหลวง อ. บางเลน จ. นครปฐม ระหว่างเดือน มิถุนายน
2553-พฤศจิกายน 2554

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ชุมชนบางหลวงจะได้ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย ดังนี้

1. องค์ความรู้และหลักสูตรดนตรีจีนชุมชนบางหลวงที่มีความเป็นสากล สำหรับนักเรียน
โรงเรียนจีนเจียนหัว ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในชุมชน และผู้ที่สนใจ
2. สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ดนตรีจีนชุมชนบางหลวง ระดับช่วงชั้นที่ 3 ในรูปแบบ ดวีวีดี
พร้อมกล่องที่ออกแบบ และคู่มือประกอบการใช้งาน
3. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และรูปแบบเรขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์
ของดนตรีจีนชุมชนบางหลวงในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ภาพประกอบ ตัวอักษร เครื่องหมาย
สัญลักษณ์ เพื่อใช้ในการสื่อสารการท่องเที่ยว
4. รูปแบบและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีน

1.6 นิยามศัพท์

นวัตกรรมดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง หมายถึง รูปแบบ/แนวปฏิบัติใหม่สำหรับการ
ฟื้นฟูและพัฒนาดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง ที่ได้ผ่านการทดลอง และพัฒนามาแล้วอย่างเป็น
ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การคิดค้น การพัฒนา และการทดลองปฏิบัติ นวัตกรรมดังกล่าว ได้แก่ 1) หลักสูตร
ดนตรีจีนชุมชนบางหลวงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นสากล 2) สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง 3) คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และ
รูปแบบเรขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม และ 4)
รูปแบบและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มี
คุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทาง
สังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้
คุณค่าของสังคม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ประวัติศาสตร์และร่องรอย
ทางประวัติศาสตร์ 2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ 3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม 4) ศิลปะ
หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก 5) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา
6) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ 7) ภาษาและวรรณกรรม 8) วิถีชีวิต เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และ

อาหาร 9) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ และ 10) ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554, หน้า 79)